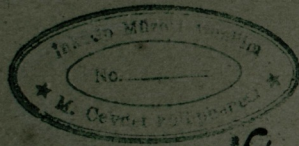

۲۶ ایلول ۱۹۱۸

صافی : ۶۲

اوجنی جلد

تیکلی محبوعه

استمدادی کوهسریوردی : حرب مشغولینری
آرسانده بیه علم و صنعتله اشتغالین واز کجهمین
بویمک بادشاه، دورک قضا و نظر فاسنین برقاچ کینیک
ندیم صفله کوندرله سنی ایستمنش و او عصر رجالی
بو مشکل وظیفه ایچون علمری نسبتده طبیعتنیک
غریب و ظرافتده مشهور اولان بو آدمالری انتخاب
ایشلاردی . شیددی معرفت کیندرلرنی بو ذک
و فاضل حکمداره بکندیره بیکدمه ایدی ... لاکن
زاولالیر بو خصوصی جوق طالعسر عیقلیدر : ابتداء
پادشاهک حضورنه قلیبله چیغقی حد ناشاسلنده
بولندفری ایچون آز قالدی اعدامه محکوم اولور
لردی ؛ نهیسه بو ایلمک تهلکلی آتلاندین سوکرا ،
«حلبی چلی» کی اسکی و قیصاقنقر بلر طرفدن حاضر
لاتان بر ملوز اغه ووشدیلر ؛ کو پادشاهک خوشنه کینیک
ایچون حضورده بر برلر بلک زیاده آجیق ، نادبانه
بر سرورنده مباحثه لرده بولوندیلر ؛ مقابله جمویر
اوقودیلر ، «یاوروز سلطان سلیم» حمله نیدی :

— بز معاصب ایستدک : حالبوکه یونلر بر
سوزونی نوالر ایش :

دیه ، بر مقدار احسانله هبسی ینه برلی برنه
کوندردی . زاولالی «نهالی» اومدینه نائل اولامه یوق
خائب و خاسر ، ینه غلظه بیکادی اوتوردی . لاکن
طالعسزلیک بو قدرلده قالدی ؛ حقارنده جمویر
یازدنی بر طامق آکملرک یوسک موقعره چیغمای ،
رند شاعری قاضیققدنه محروم ایتدی . حلبیسز ،
مأموریتسز ، یاراسز ، سترغجه سوزوردی دوردی .
بو نلاکت سهرلری آتاسنده یازمنش اولدینی شکایتنامه
جوق صیبی و مؤثررد :

کیمه کیدن شکایت ایلمین
سرکشمته حکایت ایلمین
اهل عملک فقیرنه شیدیدی
کیسه دیز رعایت ایلمین
صفای پیندی فصل و معرفت
کندینی اهل صنت ایلمین
باغی اولار ایلمی یایرام
نجه صوم و ریاضت ایلمین
کندویه بولوشوب آرد قاپیدن
نجه حالم حکایت ایلمین
نجه ایسه ملازمت پوروک
بوزم اوزده سعایت ایلمین
لاف و روشوله یسه منصب اکر
رشت و لاده محبت ایلمین
گاه تدریس و که فضا دیو بن
نجه ذلت ذمات ایلمین
بکا بر تولیت عنایت ایلدک
وقه سی و کفایت ایلمین
کیمه رومدر ایاسوفیا
بکا بزرگ عمارت ایلمین
منصهر کیمه یوغیه
اول جهنم فراغت ایلمین

زمانک ایلری کسارنی ک کولونج طرفندن یاقالابوب
عبله یکی برنشوه و برمان ایچون شاعرک ضرورودی .
ایسته «نهالی» صریح یونن دولای شاعر اولدیی ؛
پوقسه ، حیات کسنانده بنیشمن نازه نهالارک روحی
ابدی عشق نفعه لرله نیریز اتمک ایچون دکل : حیاتک
قیمتی ، ذوق و صفا به صرف ایدیله بیه چک زمانارک
درجه سیه اولوبوردی . اوک کورده عشق ، بر یوننده ک
پونن کوزده لاره قارشى عضونیک اغنا بدین فضلہ برشی
دکلدی ... شوخ و آجیق طبیعتی کنج صوفنا زمانه
بو یونکرندن بر جوغی تورلور لوجویرله کور خندیرمش
اولدینی ایچون ملازملک دورومنی قولا قیلاوی آتلاید
مادی : خرابات عالم لندمه مأموریت خولیا سیه رندوسریری
دولاشدندن سوکرا ، نهایت ، «پوننه» دکل میخال
اوغلی علی بک مدرسه سنی ناسله اده ابدیه یلیدی .
بو کوجوک قصبه نیک بسیط ، کور و نوسیز حیاتی
سرایه جعفرنیک جوق جاتی صیغه جلدی ؛ برکت
و برسون طامی بوراده یور اوجدی : میخال
اوغولاردن محمد بک ، بو ظریف و دریدال مدرسک
صحنندن پک زیاده خوشلاندینی ایچون اونی کیمه
کوندرز یانندن آیریمور ؛ آوزده ، نثر لرده ،
ضیافت لرده ، خلاصه باده ایله جموبلک امتراج ایتدیک
هر یرده مطلقا «نهالی» له برابر بولونیوردی .
بو صیبی راطله پلوه دن مغزول اولوب . استانبوله
کشنجه قدر دوام ایتدی .

«نهالی» استانبوله کشنجه ، کندینسی سوهن ،
لاالای نکتله نرندن خوشلانان بعضی رجالک معاوتله
اوتوز آتجه معاشرله مراد یاشامدرسه سنه تعین ایدیلدی ؛
لاکن اورادده جوق دورمادی ، یوزالی آتجه
ایله «غلظه قاضیسی» اولدی . قاضیق ، اوبله
مدرسک کی خرابات عالم لنده دم سورمکه مساعد
بر مسک اولادینی جهته ، دوستلری «نهالی» به
بر جوق توصیه لرده بولوندیلر :

— آرتق حاکم شرع اولدک ؛ یوندن سوکرا
سکا شراب ایچمک یاقیشیز . قاضیق و قاری کوزده !
دشیلر ؛ او آرقالی سوکیلی دوستی میخال اوغلی
محمد بکده اوج سناچقاردین بری و برمشلردی .
«نهالی» کندینسه نصیحتنده بولونانلره ، یوروتکی
آچقانی ولایلیکله ، کولمک شوچوایی و بریوردی :
— میخال اوغلنه سناچاق و یرمک بکا غلظه قی
و بروده شراب ایچمه دیمکه بکوز .

جشید زمانندن قلش اولامه بیه او افسانهوی
زمانلرک ذوق و شطارت نندن بر جوق شیلر صافلایان غلظه
میخاللری ، «غلظه جعفری» ایچون کاجادلی بر عیقلدی ؛
داهاصوفالندن بری ، آق دیکرک اوزاق فیلرندن
گلش یایق یوزلی ، یارلاق کوزلی ، سرد ادالی
کچی دالیرلری سیر ایچون قافلار بوراره کایردی .
کولردن برون ، استانبولک بو طایفه سخرایانسی
یاقالادیلر ، اسکوب مدرسی مشهور اسحاق چلی
و میخالجیح قاضی سیه برابر ، او آرقالی قریستان
فتیحه اشغال ایدن «یاوروز سلطان سلیم» کفر اراکانه
کوندریلر . آرتق غلظه جعفرنیک ییلدیزی یارلاق

بیله بری برنیک اسانلرنی آکلاهییلرلر . اجتماعی
مؤسسه لرده کوزولن بو مشترک ، اسکی بر زمانده
امتلا میلادن ایکی عصر مقدم تشکک ایدن قون دولی
زماننده [یونن تورک شعبه لر نیک مرکزجی بر
دولتک اداره سنده متجانس بر قوم حیاتی یاشادفری
واوزمان غایت قونلی مشترک بر حرته مالک بولوندفری
کوستریر . سوکرا دن جوجوانلرک ، کولک تورک لارک
وچنکیر ، کور دولت لر نیک اداره سنده تورک لار
مشترک بر حیات یاشادیلر .

مع مایه تورک شعبه لری مختلف دور لرده مکان
اعتبار یله بری برندن اوزاق دوشمکه جیجور اولدیلر . فقط ،
مشترک حرب ، هر شبهه قونلی بر صورتده دوام
ایتدیک ایچون ، اجتماعی حیات اعتبار یله بری برندن
جوق اوزاقلانادیلر . حتی روحده کی بو وحدت
سایه سنده درک ، بری برندن اوزاق دوشدکار ی
حاله بیه هبسی متحداً اسلام امته کیردیلر . بو
سوزله محوم تورک لک تشکک ایتدیک هیت جموعه به
«عرقی» نامی و یرمک دوعرو دکلدر . تورک لار ،
اسکی زمانده مشترک بر حرته مالک اولدقاری ایچون ،
پوکون بر قومدن عبارتدیلر . بو قوم ، عثمانی حربی
اطرافده بر لره لره ، اسلام دینه مستند مشترک بر
حرب پایتفه چالیشدینی ایچون ، استقباله متجانس
و مدنی برملت حالتی آله بقدر .

ضیا کورک آلب
دارالفنون مدرسلرندن

خجرات ایتدیرلری نهالی

بروده مرادیه حمله سنده دوعیدینی ایچون
«مرادیه جعفری» لقیله ذوق و صفا عالم نیک ازی
آشنایی اولان بروسلوی جعفر ، داتما شن و شوخ
یاشایان و میخاندهن میخانیه مسیره دن مسیره به
سور و کله تن کنج بر صوفانیدی . آرقاداشلری
آرسانده ظرافت لری ، نکتله لری ، ایکملی جمویرله
پک چاپوق طایفه سنی ، ذکا و معلوماتی خوچارینه ده
تصدیق ایتدیرمشدی . محمود پاشا مدرسی «ناجی زاده
جعفر چلی» نیک درسنده ایچمه بولوندن سوکرا ،
نهایت ، صحن مدرسی «مؤید زاده» دن ملازم اولدی .
آرتق خرابات عالم لندن چیقارق رندسی حیاته
آتیلانجقدی !

«مرادیه جعفری» لقی سوکرا دن «غلظه
جعفری» نه تبدل ایش اولان کنج صوفنا ،
او دور لره اوزون ندرس حیاتی آتاسنده شاعر لکده
هوس ایش ، «نهالی» غلضیه بر جوق شعرلر
یازمشدی . اونک تقبیسه کوره ، شاعرک او دور
ظرافتک ایتانندینی ؛ هر هانکی بر بزم جده کی
ایری محور کوزلی ساقی و وصف اتمک ، یاخود ،

دائماً ابتدئہ کیمہ اسکی آکوب

نیچہ آہ وندامت ایلمین

اسکی شن و شوخ شاعرک حیاتک آقیر یوکی
آلتندہ چیقاردنی یوریا دلر هیچ بر تیجہ ورمہ دی؛
زاوالی اوژون مدت داما بو فریاد لرنده دوامہ مجبور
اولدی . نہایت « سلطان سہان » دوری کلدی ؛
« نہالی » تکرار بر قطلہ ایلمہ پادشاهہ صراحت
ایندی ؛ سائر بر طاق لرنہ یایلہ دینی کی کندینسہ
آبدہ بیک اچہ تخصیصی رجا ایلدیوردی ؛
کیمہ سکان کیمہ دوشان کیمہ یوز

رعایتلر اولورمش اہل علمہ

نہالی یونجہ بیلدر علم ایچندہ

بولورسہ اولور اوچی ایلنمہ

جہالک حالی شہودی قاتی یوچدر

کہ اہلیت کشی قاتی صوچدر

نہالیک کلاف کلغیچون

مرادی الی دکل اونوز اوچدر

« کئی بولجہ یونار » دیرلر . یوشہورمقل خرابانی
شاعرہ ایچون دہہ دغورہ اولاجک کہ اونوز اوچ
آچہ بہ نائل اولدقن سوکرا تکرار بر قطلہ داما
یازدی ؛ « کیلدی جریلکدن جلہ غرق » نہالی
اونوز اوچدن بولسہ غرق « رجاسیلہ علوفہ سنی
یوکسکک چالیشدیسہ دہہ موفق اولامادی . براز
زمانہہ بولہ کچکدن سوکرا ، « نہالی » کیلدی بیزی
آرتق حقیق بر صورتہہ بارمہ باشلادی ؛ دورک
اک نفوذ اولامادی اولان وزیراعظم « ابراہیم پاشا »
ایلمہ دقدار « اسکندر چلی » شعر وصفت اوابہ قارشی
اک واسع لطف لردہ بولو قدن کری دورمیورلدی ؛
« نہالی » نک دوستی « غی الدین چلی » ایلمہ اسکی آرقاداشلارندن
« قدری چلی » دہہ یوک نفوذ قازانغلدی . ذوق و شطارتی
نکترہ بردازی . طریف لایالیکلارلہ استانبولک کبار
وصنتکار ہفکارلندہ اسکیدن بری یوکک بر شہری
اولان « غلطہ جعفری » ، آرتق او عطارک دانی
بر مداوی ، عادتاً بر زینتی اولشدی . کبرادن هیچ
کیمسہ « نہالی » فی جافیرمہ دن بر مسرہہ کیکتور ،
یوتون مجلس لردہ اونک وجودی نہالیک آراستوردی .
پانی ایچہ ایلرلہ مش ، بر چوق سفالتلر کورمش
اولقلہ برابر « نہالی » حالہ نشہ و حیات دولو بر
آدامدی ؛ صوفناتی زمانندہ اولدینی کئی و صربوک
برلشدی ہر ہر دہہ مطابق بولتور . اونلر وصفندہ
چاقین عیارلہ دولو آتین شاعرلر انشادندن واز
کچمیوردی . وزیرلر ، بکلر بکیرلر ، قاضی بکیرلر ،
سرای رجالہ ، ہپ اونک ظرفیتہ متفون دیلر .
تصمیم بر لسانہ یازدینی براز آچیقہہ لاکن کوزلہ
وسایس منظومہ لری یوتون دیلاردہ دلاشوریودی .
قادینلرہ هیچ فیتہ ورمہ دیکی حالہ ہر نالسہ
اولہ نمشدی ؛ نہایت بر کون ، کندینسک یوتون
غریب لرنہ تحمل ایدن زاوالی زوجہ سنی تطبیق
ایلدیوردی . قادی ، بک حقی اولاراق ، بو حرکتک
سینی مورخہ :

— نہ یالہم ، قسمت بو قدرمش !

جوانی و بردکن سوکرا ، آرقاداشلارندن کلجک حقیق
تعریض لرن قورونق ایچون « عالمہ سعادت اول
کلیتک * کہ کورماہ یوزنی دیشینک » بندنی حقوی
بر ترجیح بند یازمشدی . حقیقتاً ، کاشانندہ قادی
موجود اولوب اولادینی بیلہ اوکرہ نک ایستہمین
بو قدر منصب برخرات ارنک اولہ نہی ، شہبہ سز
یوکک بر قاجدکی .
« نہالی » قریس غلٹہ مہلا اولدینی چہلہ حیاتنک
صوک زما لرنندہ آرتق اسکسکی کی یورویوب
کڑہ میوردی ؛ لاکن شرابہ و چارابو جوانلہ قارشی
بیلہ دیکی صرہو بیت هیچ اکسلیہ مشدی . « مرادیہ
جعفری » دیہہ طایندینی زما لرن خرابات غالی نائل
سویورسہ ، نائل ہادہ دن و کوزہ لاردن آبریلہ میورسہ ،
یورمہ یی اقلرنیہ و یکچین یاشہ رنما شہ اولہ یلدی .
بنامہ علیہ ، ایک اوچ کونہہ بر ، وفادہ کی اوندن لافارق
اسکی خرابات آرقاداشلارندن تختہ قلمی بر خرحدہ فروشک
دکاتہ ییک زجنلہ کلور ، ایکندین آقشام قارا کانی
باشنہ یی قدر اورادن کوب کچنلری سیرایلدیوردی .
اوزمانکی تختہ قلمہ سیری حقیقتاً چوق اککلنہ یلدی ؛
غلطہ میخانہ لرندن سالانہ سالانہ دوش خراباتیلر ،
یازلردہ دایر صالیدیران ذوق پرست چیلیر ، اسرار
و آفون مینلاری ، یوتون بو جنس جنس خلق اورادن
کوب کچرلری . زاوالی « نہالی » کچن دلبرلک
تعمیرلہ اسکی بکی شعرلر انشاد ایدر ، ماضینک طائی
خاطرہ لریہ بر آن ایچون اولسون تیرک ، آغریلی
باجانلری اونوتوردی ... [*]
خرابات غلٹک ہر تورو ذوق لرنی طایندینی حالہ
حالا او عالمہ ، او حیاتہ قارشی نہایتسز بر انجذاب
دویان یورند شاعر ، ۹۵۹ دہہ ، وفا شلہ سندہ کی
آوندہ صوک نفسی تسلیم ایدہرک شیخ وفا مقبرہ سہ
کومولدی . لاکن خرابات علل لرنندہ اونک ظرافتی ،
لا ابالی نکتہ لری اوژون مدت یاشایوب دورمش ،
اثر لری سہ لرحہ اونوتولہ شدہر .

« نہالی » ، شعر لرنک قیبتندن داما زیادہ
شخصیتک غرابیلہ محبتی دولورمین و ادبی
عصرک ایلمہ تصنفدہ استانبولک کبار ہفکارلندہ یوکک
شہرت قازانیش بر خراباتیلر . شعری کندینسہ
غایہ بیان برصنتکار اولدندن زیادہ ، ذوق مجلس لرنک
شوق و اتھنکی بسیط و عریان غزللر و ایکنہ کی
ہزللہ آرتیرمق لزومہ قانع بر ذوق پرست اولدینی
ایچون ادبیات ساحہ سہرہ ہر ایز برافماشدنر .
کیت اعتبارلہ محدود و پریشان یازلرنہ عبارت

[*] حسن چلی یورواجی ند کرسدہ عجمیہ
« مسلمی افندی » دن نقلاً یاشقار بر شکادہ نقل
ایلدیور : « او اضر عمر دہہ سیر و صحبتدن کالوب
یاران و اخوانہ آیقداش اولغہ امکان اولمغین اوژون
چارشیدہ چیقریچیلر ایچندہ بر دکان پیدا ادوب
آبدہ اونوروب آبدہ وروندقی تماشا ایدردی »
[خصوص کتب خانہ مردہ کی نسخہ ، ورق ۲۲۰] .

اولان یوازی ، صرف اودورک ذوقہ ، خصوصیتلرنہ ،
عادنلرنہ عالمہ منظومہ لرن ترک ایندیکی چہلہ ،
طبیعی ، دوامی بر حیاتہ نائل اولامادی . اساساً
یوتون او جنس صنت اثر لرنہ عینی طالع مقدر دہہ ؛
معین بر دورک چوق چاقوب کچن عمومی ذوق لرنہ
تطابق اتمک مناسبتیلہ ، میدانہ آتیلیر آتیلماز ،
تکمیل او زمان آداماری طرفندن حرارت و ہیجانہ ؛
یوکک بر تقدیرلہ قارشیلایر ؛ لاکن بر آق وقت
کچہرک اکا اوستندہ کی او عمومی وساری ذوق طبیعی
مودا روز کارلریلہ صاورولنہ ، بر آق اول یوتون
آغزلردہ کزن اثر لرنن میدانہہ هیچ برشی قالمماز .
ایستہ « نہالی » نک شعر لری ایچون دہہ جان ہان
یولہ اولدی . اودورک مختلف حادثہ لرنہ و شخصارنہ
عالمہ اولاراق یازدینی منظومہ لرن باشقا ، مختلف
اصناف کوزہ لری خندہ انشاد ایندیکی خفیف
مشربانہ غزللر ، زمانندہ یوکک بر شہرت قازاندی .
شاعرک وفاتندن دوت سنہ اول ند کرسہ یی یازمش
اولان مشہور سیمی بکی ، اونک چوق حرارتی
بر تقدیرکاری اولاراق کوریوروز : « طریقہ شعردہ
طرز خاص و یو اسلوبہ کیندنک اختصاصی وار .
اکثر اشعار ی اہل حرف حقدہ واقع اولمش
لطیفہ لردہ . ولایت رومدہ دکل بلکہ عرب و عجمدہ
وچلوی دیہدہ بو اسلوبہ شعر دینش کیمسہ یوک .
طریقندہ فریدالدی و مجاز العصردہ . یو وادیدہ
طائفت کسندہ سوز سولہمک بو قدر اولور .
آرتق قسک اولماز . یونک کی شعرہ بو چاشنی
ویرمک دماک نقل و هیچ بر وچہلہ مقدر و ہرشدکل
آنک اشعارن صاحب ذوق اولان معلوم و اہل شوق
بالتمام مفہوم ایدینور . » حالہ یوک بو دور کچکدن
سوکر اکان ند کڑہ جیلری « نہالی » حقدہ او قدر
تقدیرکار کورمیوروز . « عاشق چلی » ، خرابابک
بو سوغی سیاسی جانبی لسانیلہ یاشاندقن سوکرا ،
شاعر لکی حقدہ : « مرجومک اشعار ی سادہ
کاشادہ دہر . طربہ غیر مصنوعہ اما مطبوعہر .
نشاط آمیز و مکرر انکیدر . ہزللہ آمینجہ و ہجولہ
انکیختہ دہہ » سوز لرنن فضلہ بر شی علاوہ ایچور ؛
« لطیفی » دہہ : « اشعار ی بر لطافت و بر صنایع و خلق
مابینندہ مشہور و شایعہر » افادہ سیلہ اوق تأیید
ایلدیور . سیمی بکی حرارتی تقدیر تیلہ اوندن
اونوز فرق سنہ سوکر اکان ند کڑہ جیلرک افادہ لری
اراستندہ کی یوکک فرق ، « نہالی » نک اثر لرنہ
نہ قدر قیصہ بر حیات مقدر اولدینی کوسترہ ییلر .
اونلرن داما مؤخر اولان ند کڑہ کی « حسن چلی » بہ
کلنہ ، او اکثر اشعار و مقال ہزل و ہجو طرز لندہ
عیان اولمغین صدقہ طبعی اول وادین متعطف ادوب
عنان ہمتی وادی جہہ مصنف آیکمہ امکان قالمماشدہ
طرز لندہ داما آغیر بر لسان اولجورک و « نہالی » نک
جداً شعر نامی و بریلہ بیک اثر لری یازمادینی آکلاقی
ایستیور . حقیقتاً ، « نہالی » نک صرف او دور
خفتنک ذوقنہ کورہ غایت بسیط بر لسانہ منظومہ لہر
یازمائی ، اسلام علل لرنہ یاخود عجم ادبیاتہ واف

